2-a Jaro, N-o 10 (62)

APERAS S.A.T. SEMAJNE

3. Decembro 1925

ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA

Korespond-adreso: "Redakcio de Sennaciulo", Colmstr. 1, Leipzig-Stö. (Germ.) | Gvidanto: Ekzekutiva Komisiono de SAT 23, rue Boyer, Paris XX | Administranto: R. LERCHNER Colmstrasse 1, Leipzig-Stötteritz

Imperialismo en la Oriento

Ribelo en Sirio

Sirio estas viktimo de l' tutmonda milito, kiu malbonigis situacion en Malgrand-Azio, kreinte en ĝi unu el la plej danĝeraj ejoj de militoj kaj ribeloj.

Antaŭ la milito Sirio estis la plej grava centro komerca de Malgrand-Azio. Damasko, Aleppo kaj Bejruto estis sidejoj de grandaj eŭropaj firmaoj. De bagdada fervojo oni esperis multon, ĝi devis kunigi Sirion kun persa golfo kaj krom tio ĝia flankbranĉo devis daŭri ĝis Kabulu kaj tiamaniere la leona parto de persa kaj afganistana komerco irus trans Sirio. Duaflanke Hedĵas-fervojo devis esti plilongigita ĝis post Mekka kaj servi por forigo de anglaj influoj ekonomiaj en Arabio.

La tutmonda milito malhelpis siriajn planojn kaj esperojn. Hodiaŭ Sirio estas barita de nordo, oriento kaj sudo per limimposta muro, kaj ĝia komerco atingas apenaŭ kvaronon de l' antaŭmilita komerco. Bagdada fervojo, la ĉefa arterio de komercado en Sirio, apartenas nun al tri ŝtatoj, kaj neniu el ili sufiĉe prizorgas ĝin. Bagdada fervojo malfunkciiĝis. Damasko perdis sian signifon, kiel loko de mahometanaj pilgrimoj, Alexandrette, kiu devis servi, kiel haveno por bagdada fervojo, devas rifuzi tiun-ĉi rolon, kaŭze de konkurenco de Bejruto. Siaflanke Bejruto riskas je ĉiam pligrandiĝanta konkurenco de haifa haveno, kiun angloj elektis kiel elirpunkton por siaj fervojoj kaj apogo por siaj entreprenistoj.

Hodiaŭ Sirio konsistas nur el du administraj teritorioj: Haleb kaj Damasko, ĝi ne havas aliron al Mediteraneo, de kiu ĝin disigas du aliaj "memstaraj" ŝtatoj. Teritorioj de Alexandrette kaj Antakije estas aŭtonomiaj, same la teritorio, loĝata de druzoj, sude de Damasko, kie okazas nun ribelanaj bataloj. Tiu-ĉi artefarita kaj nekomprenebla por loĝantaro sistemo politike-administra kaŭzas batalojn kaj komplikaĵojn kaj pereigante ekonomie landon kaŭzas ankaŭ disvastiĝon de malkontenteco inter la masoj.

La limoj de hodiaŭa Sirio estas rezulto de konfliktoj inter Anglio kaj Francio rilate la militakiraĵon en Azio. La tutmonda milito donis vere al Sirio nacian liberecon, liberigis ĝin de turka subpremo, sed samtempe Sirio iĝis pomo de malpaco inter savintoj. Anglio dum 13 monatoj okupadis Sirion, kaj dezirante ricevi "mandaton" por kiel eble plej multe da tero, projektis krei grandan araban ŝtaton de post Mediteraneo ĝis persa golfo, inkluzive Irakon kaj Palestinon kaj kun ĉefurbo Damasko. Sed Francio ankaŭ ne volis resti post la milito sen "mandato", sekve de kio ĝi ricevis hodiaŭan Sirion. Damasko, kiu devis esti ĉefurbo de projektita araba ŝtato ne fariĝis eĉ ĉefurbo de Sirio.

Jen la fono politike-ekonomia sur kiu eksplodis ribelo de druza gento, kiu estas vere loka fenomeno, sed malkontenteco pro la postmilitaj vivkondiĉoj estas ĝenerala (komuna). Diference de marokana ribelo, havanta antaŭ ĉio nacian karakteron, la nunaj ribeloj en Sirio havas fundamenton precipe ekonomi-politikan. Sed nacia faktoro ankaŭ ludas tie-ĉi sian rolon, tamen en pli komplika formo kaj pli malfacila por solvo. Trad. el loka gazeto *H. Halpern.*

Parlamenta baloto en Ĉekoslovakio 1925

Post kvar jaroj la 15. novembro esprimis sian politikan volon la ĉekoslovaka popolo. Por ke pli komprenebla estu la rezulto de la baloto, mi klarigu la proksiman historion de la lando.

Post la mondmilito laŭ la packontraktoj efektiviĝis la Ĉekoslovaka Respubliko el la malnova Bohemio, antaŭ la milito apartenis al Aŭstrio el supra Hungario loĝata de slovakoj, hungaroj. La lingvo de la respubliko estas ĉeka, germana, slovaka-hungara kaj rusina (ne rus—ina!). La nombro de la enloĝantoj estas ĉ. 14 000 000. El ĝi bohemoj estas 7 000 000, slovakoj estas 2 000 000, germanoj estas 3 000 000, hungaroj kun la rusinoj estas 2 000 000. Poloj kaj diversaj estas la ceteraj.

Por la efektiviĝo de tiu ĉi tre lingvonacio- kaj principmiksa ŝtato jam de longe laboris la fama profesoro sciencisto Masarik, D-ro Beneŝ, Beĥiny, Ŝtefanek kaj aliaj bohemaj politikistoj. La fiasko de la mondmilito, pli la venko de la mezaj ŝtatoj efektivigis la sonĝon de ĉekoslovakaj politikistoj, propra ŝtato en kiu ili estos regontoj.

En la nova lando, ĉio sukcesis precize per la helpo de la legionistoj, kiuj amase estis troveblaj en blankaj armeoj, de la diversaj "ententaj" landoj precipe en Rusio, do ĉi tiuj bravaj mortigistoj faris sian devon en la nova patrujo, ili estis la ordigistoj. Belaj promesoj sekvis unu la alian de la grandbuŝuloj, kaj ke popolo, tiel ŝajnis, kredis al ili. En Ĉekoslovakio en 1920 estis nur la Ĉsl. Socialdemokrata Partio, iliaj mandatoj estis 74.

Poste el ili fondiĝis la Germ. Soc.-dem. Partio kaj la Komunista Partio; la lasta fondiĝis en 1921.

Hodiaŭ en la ŝtato ekzistas 5 internaciaj lab. partioj:

1. Ĉekoslovaka Soc.-dem. Partio;
2. Germana Soc.-dem. Partio;
3. Hungara Soc.-dem. Partio;
4. Komunista Partio (sekcio de la III. Internacio);
5. Sendependa Komunista Partio (oportunistoj).

El la registaraj partioj estas la plej grandaj la 1. Agrara Partio, 2. Ĉeka Popol-Partio, 3. Naciaj Socialistoj, 4. Naciaj Demokratoj, kaj aliaj malgrandaj partioj. Ankoraŭ kiel burĝaj kontraŭuloj estas la 1. Slovaka Partio (Hlinka), 2. Germanaj Naciistoj, 3. Germana Agrara Partio, 4. Germanaj Kruc.-socialistoj, 5. Hungaraj Kruc.-socialistoj k. a. malgrandaj partioj tiel, ke en la unua balotado partoprenis 31 politikaj partioj.

Pro tio, ĉar multe da partioj fondiĝis dum la lastaj 4 jaroj oni tre malfacile povas kompari la evoluon aŭ malevoluon de la diversaj partioj, nin nature nur la laboristaj partioj povas interesi.

Do el ili la Komunista Partio (III. Internacio) akiris la plej grandan sukceson. La soc.-dem. partioj multon perdis el la antaŭaj sukcesoj. Estas urboj, eĉ vilaĝoj, kie la soc.-dem. partioj minimalan baloton ricevis, la tri soc.-dem. partioj nun ne furiozis por la pli bona sukceso, nur la hungara-germana faris tion. Tre bedaŭrinde estas, ke en malgranda lando tiom da internaciaj partioj ekzistas, kaj pro (ĉar nur pro tio) naciaj kaj lingvaj aferoj. (Kie restas la internaciismo??!)

La definitiva rezultato de balotoj por la parlamento kaj senato en Ĉekoslovakio.

Parlamento:

Mandatoj por la parlamento		voĉoj
45	Ĉek. agraruloj	990 498
41	Komunistoj	933 711
31	Ĉek. klerikaloj	691 238
29	Ĉek. soc. dem.	630 894
28	Ĉek. narod. soc.	609 195
24	Germ. bienposed. kaj komerc.	571 198
22	Slovakaj klerikal.	489 027
17	Germ. soc. dem.	411 040
13	Germ. krist. soc.	314 440
13	Ĉek. komercistoj	285 928
14	Ĉek. nac. dem.	284 628
10	Germ. nacional	240 875
7	Germ. nac. soc.	168 278
0	Partio de judoj	98 793
4	Hungar. krist. soc.	98 383
0	Partio de nac. laboro	98 240
1	Aŭtonom. terkult. slovaka ligo	35 674
0	Slovaka nac. part.	35 466
1	Pola popolpartio	29 884
0	Praŝek nac. part.	27 844
0	Okcident-slovakaj kristansoc.	17 285
0	Agrikult. part. juda	16 861
0	Domposedantoj	14 453
0	Germ. liber. social.	11 367
0	Sendepend. kompart.	7 854
0	Orszagos part. hung.	4 512
0	Burĝa part. ĉek.	4 240
0	Germ. krist. kampuloj	2 392
0	Komek. Subkarpata Rus	1 094

Senato:

	voĉoj
Agraruloj	841 647
Komunistoj	774 454
Klerikaloj	618 033
Ĉek. soc.-dem.	537 470
Ĉek. socialistoj	516 250
Germ. bienpos. kaj komercistoj	505 597
Slovak. klerikaloj	417 206
Germ. soc.-dem.	363 310
Germ. krist.-soc.	289 055
Ĉek. komercistoj	257 171
Ĉek. nac.-dem.	256 360
Germ. nacional	214 589
Germ. nac.-soc.	139 945
Part. de nac. laboro	87 917
Hungar. krist.-soc.	85 777
Part. de judoj	51 513
Slovaka nac.-partio	31 657
Aŭtonomia terk. slovaka ligo	30 767
Praŝek nac.-part.	29 244
Pola popolpart.	25 746
Kristan. terkultur	17 257
Orszagos. part. hung.	4 050
Komek. subkarp. rus.	1 438

SAT-ano 409

La k-doj kiuj represas ĉi raporton estas petataj sendi po du ekzempl. al mia adreso.

R. Burda, Plzen-Letná 152 Ĉekoslovakio (Eŭropo)

El Litovio

Revoluciulino Ŝmaigauskaite Ana el Vilkaviŝki, kiu estis elektrizita, de policistaro, freneziĝis. Ŝi estis sendita al frenezulejo kaj el frenezulejo hejmen.

Litovaj burĝuloj, liberaloj kaj klerikaloj kune, festis 9. okt. kvinjaran okupacion de Vilno. Tagmeze por unu minuto estis interrompita ĉiuspeca movado. Oni kolektas oferdonojn por "liberigo" de Vilno de poloj (plej bone de polaj burĝuloj, kaj sklavigas litovajn civitanojn). Tiel oni preparigas novan militon.

Pasintan someron Socialista Studenta Asocio de litova universitato volis fari ekskurson al Sovet-Unio. Jam enskribiĝis 30 anoj. Nur oni devis de universitata rektoro ricevi permeson, ĉar al aliaj landoj kelkaj studentaj grupoj jam faradis ekskursojn, do ĉiu opiniis, ke estas permesate ankaŭ al Sovet-Rusio. Sed ĉiuj disreviĝis. Rektoro (pastro) respondis, ke li ne povas permesi ekskurson al Sovetlando, ĉar ne ĉiuj anoj de la Soc. St. Asocio estas samtendencaj. Li postulis nomaron de soc. studentoj samtendencaj kun III. Internacionalo, kaj diris, ke nur al tiuj estos permesata ekskursi al Sovetlando. Soc. Studenta Asocio kontraŭ tiu ĉi malleĝa postulo de rektoro protestis kaj rifuzis fari nomaron de studentoj samtendencaj al III. Internacionalo. Tiel ne povis okazi ekskurso.

Sesan de decembro litova socialdemokrata partio festos la memoron de 1905 revolucio.

"Senn." estas pli interesa, se estus artikoloj el okcidenta Eŭropo kaj Ameriko pri disvolviĝo de profesiaj unuiĝoj, ĝia historio kaj laboristaj aŭ popolaj universitatoj. (Ni tre salutas ĉi proponon. Red.) Artikoloj, kiel ekzemple pri Daves-plano kaj similaj estos por laboristoj neinteresaj.

4051.

La sanga ekzekuto en Litovio

La malgranda blanka Litovio ne volas resti malantaŭe de aliaj burĝaj landoj uzante teroron kontraŭ laboristoj kaj komencis ilin depafadi. Post la morto de la k-doj Fridman, Engel, Veĉerkoviĉ, Boginski, Tompf, Botvin kaj aliaj la proletaro devas nun enskribi ankoraŭ unu perdon, ankoraŭ unu oferon elŝirita per la sangaj manegoj de ĝia malamiko — burĝaro — 5. horo frue, la 25. oktobro 1925 estis depafita en Kaŭnas k-do Nochim Jubiler.

Arogante la burĝaro detruas ĉiun al kiu ĝi nur jetis suspekton; al ĝi nenion signifas la vivo de laboristo aŭ vilaĝano; ĝi havas nenian riproĉon de la konscienco, kiam ĝia "pravaĵoĝo" elŝiras junan, florantan vivon el la vicoj de la proletaro.

La 21. septembro estis en Kaŭnas vunditа la provokatoro soldato Daugmontas. La atakanto malaperis. En la sama vespero estis arestitaj, laŭ la montro de la provokatoro, la k-do Jubiler kaj ankaŭ tri soldatoj de la 2. infanteria regimento. Nerigardante, ke la tuta kompanio ĉe kiu Jubiler servadis atestis, ke li restis hejme en la tago kaj vespero de la atenco, lin tamen transdonigis al la rapidega juĝo, kiu en la 4. horo de 23. oktobro, elportis al k-do Jubiler mortkondamnon, kiel komuniston. La mortkondamnon ankaŭ konfirmis la militministro pastro Bistras kaj la prezidanto.

La arestitoj por laborista politiko protestante kontraŭ mortkondamnoj proklamis unutagan malsatadon kaj sendis proteston al la ministro-prezidanto, kiu samtempe estas ankaŭ la militministro kontraŭ la sangaj agoj de la reĝaro.

K-do Jubiler estas naskita en 1902 j. en Vilno en laborista familio. El tie li estis devigita en 1916 j. elveturi kune kun siaj gepatroj pro la malsatado, kiu estis en la tempo de la germana okupacio en Vilno kaj loĝadis en Radsiviliŝki, ĝis kiam li estis vokita en la armeon. Li partoprenis en la laborista movado kaj estis energia batalanto. Li serioza kaj fidela, kiel certa heroo, atendis la morton kaj restis trankvila ĝis lia lasta momento.

Antaŭ la mortekzekuto ne estis allasitaj al li lia frato kaj amiko. Eĉ liaj antaŭmortaj leteroj estis detruitaj. Nur unu leteron kiun li puŝis estas trovita, en kiu li montras kiel mortas niaj herooj.

Vane la litova burĝaro volas ektimigi, per mortekzekutoj, la movadon de la laboristoj ili pligrandigos kaj plifortigos iliajn vicojn kaj en la momento de batalado kaj venko la venĝo estos pli dolĉa kaj pli prava. Per la morto de k-do Jubiler, la litovaj laboristoj enskribis en sian memorlibron de perdoj per la klasbatalo ankoraŭ unu sanktan oferon pri la sanga ŝuldo al la burĝaro, kaj ili memorados pri tio ĝis deva momento . . .

Honoru la memoron de k-do Nochim Jubiler, falinta per heroa morto por la laborista movado!

Jz. Neretis.

La Sindikatmovado Tutmonda

La internacia sindikatasocio publikigas en sia lasttempe aperinta jarlibro 1925 resumon pri la nombro de la sindikate organizataj laboristoj de la tuta mondo. Samtempe oni publikigas, kiel estas disdonita la tutnombro je la diversaj sindikatdirektoj. Rilate la membraj nombroj de la organizajoj, aliĝintaj al la internacia sindikatasocio, la sekvanta tabelo estas nepre fidinda. De la aliaj sindikatdirektoj ĝenerale la statistiko de la membroj ne ĉiam ĝustas. Ili plej ofte publikigas nombrojn rondigitajn supren. Tiuj bedaŭrindaj mankoj malpliigas la valoron de l' resumo.

Sindikate organizitaj laboristoj tutmondaj fine de la jaro 1923

Lando	Laboristoj organizitaj en sindikatoj entute	El ili estas organizitaj en la diversaj sindikatdirektoj: Internacia Sindikat-Asocio	Religiaj Organizacioj	Anarĥistaj Organizacioj	Komunistaj Organizacioj	Aliaj Organizacioj
Anglio	4 328 235	—	—	—	—	1 076 765
Argentino	120 000	—	—	—	—	120 000
Aŭstralio	699 743	—	—	—	—	699 743
Aŭstrio	1 117 192	896 763	79 377	—	—	101 500
Belgio	744 998	594 998	150 000	—	—	—
Brazilio	100 000	—	—	—	—	100 000
Bulgario	49 803	14 803	—	—	35 000	—
Ĉekoslovakio	1 504 923	324 179	126 046	—	89 941	747 608
Ĉilio	150 000	—	—	—	150 000	—
Ĉinio	300 000	—	—	—	—	300 000
Danio	302 904	236 116	—	200	—	—
Egiptio	12 000	—	—	—	—	12 000
Estonio	30 000	—	—	—	25 000	5 000
Finnlando	47 663	—	—	—	—	47 663
Francio	1 395 847	757 847	125 000	—	350 000	163 000
Germanio	9 193 359	6 293 359	1 500 000	100 000	—	1 300 000
Hindio (britia)	300 000	—	—	—	—	300 000
Hindio (nederlanda)	60 000	—	—	—	—	60 000
Hispanio	452 936	210 617	42 319	200 000	—	—
Hungario	191 542	176 401	15 141	—	—	—
Irlando	139 000	—	—	—	—	139 000
Islando	4 000	—	—	—	—	4 000
Italio	2 234 520	234 520	—	—	—	2 000 000
Japanio	125 551	—	—	—	6 000	125 551
Jugoslavio	59 692	34 837	800	—	—	18 055
Kanado	255 299	127 207	30 000	—	—	58 092
Kubo	100 000	—	—	—	4 000	100 000
Latvio	23 658	12 658	—	—	—	7 000
Luksemburgo	12 600	12 100	500	—	—	—
Memel (Libera urbo)	4 047	4 047	—	—	—	—
Meksiko	800 000	800 000	—	7 700	13 800	—
Nederlando	544 900	179 929	151 400	1 800	—	192 071
Norvegio	90 497	—	—	—	—	88 697
Nov-Zelando	80 000	—	—	—	—	80 000
Palestino	10 736	10 736	—	—	—	—
Peruo	25 000	—	—	—	—	25 000
Polio	769 811	369 811	120 000	—	—	280 000
Portugalio	50 000	—	—	—	16 148	50 000
Rumanio	78 206	33 246	—	—	4 556 000	28 812
Rusio	4 556 000	—	—	37 000	—	—
Svedio	400 022	313 022	—	—	—	50 000
Svisio	298 901	151 401	14 000	—	—	133 500
Sud-Afriko	35 000	10 000	—	—	—	25 000
Usono	3 600 000	—	—	58 000	—	3 542 060
kune	36 439 320	16 490 121	2 354 583	404 700	5 245 889	11 980 027

Laŭ tiu ĉi tabelo la sindikate organizitaj laboristoj nombris 36439320 je la fino de la jaro 1923. Fine 1922 ili nombris 40928610 kaj 1921 eĉ 46273132. Sub tiu ĉi perdo suferis ĉiuj landoj kaj direktoj. Kun kelkaj esceptoj la liberaj sindikatoj gvidas en ĉiuj landoj.

Interesa kaj grava estus resumo pri la proporcio de la nombro de la organizataj je la nombro de la entute okupitaj laboristoj. Por tio bedaŭrinde mankas la materialo. Sed la internacia sindikatasocio kalkulis, kiom da organizitoj defalas po 100 enloĝantoj en la unuopaj landoj. Laŭ ĝia kalkulo estas sindikate organizitaj de la tuta loĝantaro:

Lando	%	Lando	%	Lando	%	Lando	%
Aŭstrio	17,1	Meksiko	5,8	Kanado	2,9	Jugoslavio	0,5
Germanio	15,3	Italio	5,1	Polio	2,8	Peruo	0,5
Britio	13,3	Luksemburgo	4,7	Memel (libera urbo)	2,7	Rumanio	0,4
Aŭstralio	12,0	Islando	4,2	Estonio	2,7	Sud-Afriko	0,4
Ĉekoslovakio	11,1	Ĉilio	4,0	Hungario	2,4	Brazilio	0,3
Belgio	9,9	Francio	3,6	Hispanio	2,1	Japanio	0,2
Danio	9,3	Kubo	3,5	Latvio	1,5	Hindio (britia)	0,1
Svisio	7,7	Rusio	3,5	Argentino	1,4	Hindio (nederl.)	0,1
Nov-Zelando	7,3	Norvegio	3,4	Finnlando	1,4	Egiptio	0,09
Nederlando	7,3	Usono	3,4	Bulgario	1,0	Ĉinio	0,07
Svedio	6,7	Irlando	3,2	Portugalio	0,8		

Laŭ tio la aŭstria popolo scias taksi plej bone la sindikatan movadon. Sed ankaŭ en Aŭstrio multaj gelaboristoj ankoraŭ ne organizis sin. En ĉiuj aliaj landoj, ankaŭ en Germanio, la nombro de la neorganizitoj estas pli granda.

Trad. el germ. gazeto por lignajistoj. (3535)

Letero el Jugoslavio

Malhonorigo de la tombo de proleto Alija Alijagić, kiu en la jaro 1921 faris atencon kaj mortpafis la ministron Droŝković, kiu estis baptopatro de eksterordinara leĝo "Leĝo pri la Ŝtatdefendo" pere de kiu al revoluciemaj laboristoj estis nuligitaj ĉiuj rajtoj pri organizado en politiko ankaŭ sindikato kaj kunvenado.

Lia temperamento kaj laborista fiero ne povis toleri la malhonorigon kaj humiligon de la tuta laboranta klaso, per revolvero en la mano li decidis venĝi sian klason kaj rehavigi ĝian rajton, kaj plenumis sian decidon. Li ne sukcesi sin savi, oni kaptis kaj kondamnis lin al morto sur la pendigilo.

Pro heroa faro lia nomo de mizera lignajisto konata nur ĝis tiam en malgranda rondo de siaj egaluloj, fariĝis konata . . . sed ne al ĉiuj sammaniere . . . al ekspluatata klaso ĝi fariĝis multestimata kaj amata.

La laboristjunulara ligo starigis simplan sed grandiozan monumenton, la ekspluatatoj amase venadis kaj alportis florojn al lia tombo, precipe je la tagoj je "ĉiuj sanktuloj" la 1. nov. kiam preskaŭ la tuta anaro de nia urbo iras al la tombejo, por honori siajn parencojn kaj konatulojn. La burĝaro ne povis tion rigardi kviete, ĝin tio multe ĝenis kaj provis ĉiamaniere tion forigi, malpermesadis iri al la tombo, starigadis polican kordonon kaj forpeladis amasojn de ĝi. Tiel okazis antaŭpasint- kaj pasintjare la 1. nov. precipe pasintjare oni pafadis kiel sur la batalkampo, ĉe kiu okazo pereis unu senkulpa laborista vivo. — La teroro seninterrompe daŭras plu en nia mizera kaj nigra lando; la laboristojn oni amase maldungas, la armeo de senlaboruloj ĉiam pligrandiĝas, ilia mizero ĉiutage estas pligranda. Eĉ post la interkonsento de du plej grandaj partioj en nia lando, Radikala kun gvidanto N. Paŝiĉ en Serbio kaj kroata vilaĝan-respublikana partio kies gvidanto S. Radiĉ kapitulaciis antaŭ la nuna kaj submetis sian respublikanismon al la interkonsento — plej granda respublikisto fariĝis dum la nokto monarĥisto. — La du partioj nun regas en nia lando, per krueleco kaj aroganteco, kion antaŭaj registaroj ne kuraĝis fari, ĉi tiuj sen ia ajn opozicio senĝene faros ĉion.

La tombo de nia Alijagiĉ ilin multege ĝenis kaj decidis ĝin forigi, — kaj decidite farite. — La 20. okt. je la 5. horo matene, Zagreba polico kun helpo de iaj soldatoj sen ia ajn antaŭsciigo al iu, sekrete kvazaŭ ŝtelisto elfosis liajn ostojn, forigis ĉiujn signojn de la tombo, la ostojn ŝarĝ-aŭtomobile forveturis nekonate ien laŭ burĝaj gazetoj al Bosnio, lia naskiĝlando. Pensante la burĝaro forigis ĉiujn signojn de la tombo de Alijagiĉ kaj tiamaniere pensos ĝin forigi el laboristaj koroj, se ĝi vere pensos tiel, ĝi estas stulta kaj per sia stulteco ĝi gratis la signon pli profunden en la korojn de laborantoj ne nur de nia mizera lando sed de la tuta tero.

SAT-ano 302 kaj 1361.

Estonio, la lando de laboristaj procesoj

La famaj estonaj "militjuĝejoj" jam delonge vagadas tra la tuta lando, kaj en ĉiu urbo ili havas "sidejojn", kie estas kondamnataj multegaj laboristoj. La "juĝejo" nun haltis en Tartu, por anonci "la justan verdikton" al ĉi distriktaj proletoj. Estis aranĝitaj procesoj por kamparanoj, kiujn oni kulpigis pro deputateco en komunumaj deputataroj, pro aprobo de la laborista unuecfronto. Pro tio oni ĉiun kondamnis al 8jara punlaboro. Tiaj procesoj, kun kelkdekoj da "partoprenantoj" kaj kun la samaj akuzpunktoj, okazadas en ĉiu urbeto kaj komunumo. Oni esploras nenies kulpecon, sed nur kondamnas, kondamnas. La procesoj kun multegaj proletoj daŭras nur plurajn horojn. La plejparto de tiu tempo estas uzata nur por antaŭlego de la "akuzakto". Ĉiuj paroloj kaj faktoj de la advokatoj kaj atestantoj estas nur vanajo, kiu neniu atentas. Atentataj estas atestoj nur de politikpolicanoj!

Sed ne ĉiam estas "juĝataj" nur "malsaĝaj" laboristoj, kamparanoj, sed ankaŭ studentoj, kleruloj. En fino de oktobro okazis aparta proceso por ili en Tartu, kie estis kulpigataj studentoj, anoj de social-filozofa societo ĉe tartua universitato. Inter la aliaj troviĝis kiel "ĉefkrimulo" SAT-ano Roberto Cher.

Ĉiujn oni kulpigis je kontraŭŝtateco, pro aniĝo al estona laborista partio (oni verŝajne volas, ke proletoj aniĝu al burĝaj partioj!), kiu estis oficiale registrita, kaj pro agitado inter la gejunularo por la laborista unuecfronto, krome pro kunlaboro en la social-filozofa societo, kiu estis onidire helpilo por realigi laboristan diktatorecon (kvankam kelkaj profesoroj pruvis, ke ĝi ne estis tia).

Tio estas preskaŭ la tuta kulpigo. La prokuroro, aspekte vera idioto, postulis al ĉiu "kulpulo" ne malpli ol 10 jarojn de punlaboro. Atestantoj-kulpigantoj estis iu ŝtelisto, sesfoje punita de juĝejoj, estro de tartua politika polico kaj iu ĝia agento. La atestantoj parolis nun laŭ agentsciigoj kaj onidiroj, kies verecon neniu povas kontroli. Sed tamen la "juĝanta" generalaro konsideris la sciigojn plej validaj kaj fidindaj.

Atestantoj de la "kulpuloj" estis kelkaj *profesoroj* kaj studentoj, kiuj ĉiamaniere penis helpi kaj liberigi la "krimulojn". La atestantoj montris per faktoj ilian senkulpecon, iu profesoro tre kortuŝe petis liberigi ilin. Sed ĉi ĉiuj estis vanaj vortoj, la generalaro konsideris la "atestojn" nur de la politik-policanoj kaj ŝtelistoj.

Post mallongtempa kaftrinkado la generalaro anoncis jam antaŭe pretan kaj ordonitan "verdikton": 8jara punlaboro al R. Cher kaj A. Vahtman, al ĉiu alia 6jara punlaboro kun perdo de ĉiuj (burĝaj) homorajtoj!

Estonaj, ankaŭ alilandaj militjuĝantoj, ne nur ili, sed la tuta kapitalistaro jam antaŭsentas sian baldaŭan pereon kaj tial ili penas ĉiamaniere malfortigi la proletaron, mortigante kaj malliberigante klaskonsciajn laboristojn kaj iliajn gvidantojn. Sed la fiuloj memoru, ke venos la tempo, kiam la nunaj akuzatoj ŝanĝos la rolojn kun la "juĝantoj"! Ne estas malproksime la tempo kiam ĉiulandaj proletoj donas unu al alia la manojn kaj forigas siajn komunajn turmentantojn! Por tio al la tutmonda proletaro forton kaj kuraĝon! *Joto.*

20. jarjubileo de unuaj Sovetoj

Baldaŭ soveta proletaro festas 20. jarjubileon de unuaj Sovetoj en mondo, fonditaj en jaro 1905. Pro tio mi dezirus konatigi nian SAT-anaron kun ĝia naskiĝo. Sovetoj, kiuj nun regas en nia lando havis siajn antaŭulojn ankoraŭ en jaro 1905. La unua hirundo estis Soveto de laboristaj deputitoj en Ivanovo-Voznesensk, kalkulanta tiam pli ol 60000 laboristojn. En jaro 1905, en Ivanovo-Voznesensk komenciĝis akra striko. Por ne kapitulacii antaŭ mastroj estis necesa ia "stabo". Laboristoj elektis por ĉi-celoj soveton, kiu gvidis nur strikon. Ĝi ne estis batala organizaĵo, celinta esti organo de potenco. Dum oktobra striko en Peterburg (Leningrado) laboristoj de kelkaj uzinoj elektis siajn deputitojn, forminte tiel soveton. Al ili kuniĝis deputitoj de aliaj uzinoj. Kaj tuj naskiĝis similaj, en Tver, Samara, Saratov, Novorosijsk, Rostov, Sebastopol (kie agis, plej parte, milit-maristoj). Estis danĝera momento. Registaro ne havis fortojn por katenigi ĉiujn elektitojn. Peterburga Soveto jam parte fariĝis potenc-organo. Nigrmonarkia organo "Nia Tempo", kvazaŭ ŝerce, skribis, ke en Rusio ekzistas "du registaroj" — aŭtokrata kaj revolucia; kaj demandis: "se tio-ĉi ne estas revolucio, do kiel ĝi nomiĝas?" Kaj vere soveta estis kiel revolucia registaro. Cara ministro Vitte akceptadis deputitojn de Soveto kun timo. Policistoj tre ĝentile parolis kun ili kaj eĉ iam helpis. Kiam post dispelo de mitingo sur Tub-uzino, deputito ekpostulis permeson por kunveno — policistoj mem... kunvenigadis diskurintajn laboristojn. "Izvestija de Soveto" akurate aperadis. Estis kuriozoj. Matene, kiam devis ĝi aperi, policistoj starigis sin en vicon, dejoris por ricevi freŝan numeron por siaj ĉefoj. Grafo Vitte kaj ministro de mar-aferoj Birilev sendis abonpagon por jaro kun peto regule sendadi al ili "Izvestia'n" kiam ribelinta kronŝtadta maristaro estis juĝita de milit-juĝo, kiu deziris ilin ekzekuti, Soveto deklaris strikon. Kaj laboristoj helpis al ribelintoj. Militjuĝo estis aboliciita[1]). Ankaŭ estis aboliciita sieĝa stato en Polio. Tia estis forto de peterburga soveto, kiu kreskis pli kaj pli. Estas nature, ke registaro atendis okazon por detrui ĝin, aŭ almenaŭ, halti naskiĝantan forton. Pro tio, ĝi promesis al soldatoj plibonigon de kazerna vivo, al vilaĝanoj — privilegion. Ili penis, tiamaniere konstrui muron inter vilaĝanoj kun soldatoj kaj laboristoj. Estas interalie interese, ke caraj ministroj, eĉ Nikolao IIa mem ne povis dum striko ien veturi, sendi telegramon; dum al komplezoj de sovetaj deputitoj estis ĉio, kaj dum tuta tago. 26an de novembro en ejo de Ekzekutivkomitato estis arestita ĝia prezidanto Ĥrustalev-Nosarj. Tuta korto kaj ŝtuparoj estis plenaj de policistoj. Aresto de Ĥrustalev faris panikon en Soveto, sed baldaŭ estis elektita nova prezidanto L. Trockij, kiu vokis al armita ribelo. 3an decembron kunvenejo de Soveto estis ĉirkaŭita de polico kaj soldataro. Policistoj eniris ejon. La lerteco de k-do Trockij, kiu proponis al ĉefo de polico ne malhelpi al kunveno; devigis foriri ĉiujn policistojn. Sed ne por longe, ĉar baldaŭ ili eniris denove. Soveto estis arestita. Dum juĝado ĉiuj arestitoj tenis sin tre kuraĝe. K-do Trockij en"sia parolo "purigis" kruelan registaron. 13 homoj estis ekzilitaj, inter ili Ĥrustalev-Nosarj, Trockij. Ĉiuj sovetoj estis detruitaj. Sed detruinte ilin en jaro 1905, burĝa, kaj cara registaro ne povis mortigi revolucian spiriton de laboristoj. Kaj pro tio en jaro 1917 Sovetoj aperis denove por vivi eterne.

Kompilis *I. Avrunin* (1122).

[1]) Nuligita.

Burĝa libereco

Ĉi-sube dokumento, kiu tre klare prezentas al ni la esencon de burĝa "demokratio".

Letero mallongigita:

21. sept. 1925

Kara k-do!

Mi jam antaŭ semajno ricevis vian sendaĵon de gazetoj. Koran dankon pro ili! Nur ion sufiĉe gravan mi devas rakonti al vi. Nome, mi ne ricevis la gazetojn rekte el poŝto. Iu k-do transdonis ilin al mi, rakontis: Neniu ruslingva presaĵo estas enirebla en Estonion. Tia estas la ordono al ĉiuj poŝtoficistoj. Ĉiuj presaĵoj, venantaj el Sovetio, estu cenzuritaj kaj nenio eĉ iomete suspektinda estu tralasita. La ricevontoj de ili estu notitaj "en la nigran nomaron" kaj ve al ili! Li ne povis kompreni, kiel la pakaĵo estis traglitinta sen malfermado. Li opinis tion ebla nur pro tio, ke la adreso estis skribita esp-lingve, simile al estona lingvo kaj tial eble la pakaĵo estis opiniata enlanda. Kaj la k-do longe admonis min ne fari duan provon por ricevi el Sovetio ion, se mi ne volas perdi la vivon. Tiuokaze mi ankoraŭ feliĉe saviĝis, jen kion mi devas aŭdi pri mia „kara patrujo"! Do mi petas ankaŭ vin, estu zorgema je uzado de mia nomo kaj sendu al mi plu nenion presitan.

Estonia esperkoro.

La plej bona pruvo de neceseco de SAT-laboro estas tio, ke burĝaro nin jam timas kaj nin persekutas. Sed ni "fosu nian sulkon." *P. Kirjuŝin* SAT-ano 4425.

Yrjö Mäkelin

Al memoro de plej fama klasbatalanto en Finnlando

Ĵaŭdon 18. septembro 1925 estis pasintaj du jaroj, kiam laboristan popolon en Finnlando trafis peza funebra sciigo. Unu el ties plej famaj batalantoj, ties plej amataj filoj estis forprenita pro morto.

Tiu ĉi frapo estis sentata kiel dekoble peza pro tio, ĉar dum sama tempo ŝvebis plej nigra nubo sur batalanta laborista popolo. Viroj kaj virinoj el unua vico estis centoble trenitaj en malliberejajn ĉelojn, laboristaj gazetoj estis malpermesitaj, presejoj fermitaj. Ĉiuloke regis senespero kaj tuta movado estis haltita.

Kiel nura konsilo en brustoj de laboristaro restis espero pri pli bonaj tempoj. Oni esperis, ke justeco estus tute evitinta perforton. Sian plej grandan esperon forlasita laboristaro havas en tio, ke ties plej bonaj filoj denove estus liberigitaj, kaj ke iliaj katenoj eliĝus, en kiuj laboristaro estas katenigita.

Centoj, miloj estas antaŭ li mortintaj la saman morton. Sed ili ĉiuj havis sian kontentigon, ke ĉe ili estis siaj plej amatoj por konsoli, firmigi kaj subteni la heroojn dum okazo de la lasta batalo. Li mortis sole arestita, senhelpa, sen konsolo kaj subteno. Ĉirkaŭ li estas nur liaj gardistoj, kiuj lin nek konsolas nek subtenas. Kaj li diris: “Mi soifas“; kaj soldatoj prenis spongon malsekigis ĝin per vinagro intermiksita per vino kaj mokante donis ĝin al li.

Mäkelin mortis sed inter ni, li vivas por ĉiam!

Elfinnigis *Vojaĝemulo.*

≡ DISKUTEJO ≡

Prostituado en Leningrado

(Ruĝa Vespera Gazeto n-o 258; 23. okt. 1925 Interparolo kun gubernia submilicestro, k-do *Ŝugalskij*)

— La revolucio forbalais la ofendigan kutimon registradi virinojn, kiuj sin okupas per prostituiĝo. Ekzistas ĉe ni neniaj flavaj biletoj, forestas deviga registrado. Pro prostituiĝado ni ne punas, ni persekutas leĝe nur la virinojn, kiuj aroge sin proponas surstrate aŭ diboĉas en restoracioj.

Bordeloj: Ni obstine luktas kontraŭ ĉiaj fi-nestoj, plej severe punante pro allaso de prostituado. De unua aprilo nunjara milico revizis 159 hotelojn. En 53 okazoj la hotelmastroj estis metitaj antaŭ tribunalo, kelkaj hoteloj estas fermitaj. Dum tiaj vizitoj ni bezonas ofte uzi militan ruzon. Estas konstatite, ke la hotelmastroj kontaktas inter si. Dum nia nokta revizo al iu hotelo la hotelmastro telefonas al ceteraj, ke venis milico. Al niaj noktaj revizoj oni kutimis kaj la aĉa agado estis plenumata tage. Malgraŭ tio severaj rimedoj efikis kaj nuntempe la ekzistantaj reguloj preskaŭ ne estas rompataj¹).

Parigado: Same ni luktas kontraŭ ĉiaj specoj de kuplado. La komercon per homa varo ni devas elradikigi. Vere, ĉi-rilate necesas singardemo. Tiel unukaze oni juĝis kaleŝiston, kiu venigis veturantojn al bordelo laŭ ilia peto. Li estis enkarcerigita, sed La Supera Tribunalo nuligis la verdikton, trovinte, ke la ago de l'kaleŝisto ne estas krima.

Allokiĝado de prostituistinoj: Prostituistinoj ordinare allokiĝas al iu restoracio. Prostituistinoj pogrupe havas sian ĉiam vizitatan restoracion, kaj observas, ke novulinoj ne vizitadu ĝin sen la grupa konsento. Nokte je la 12 la prostituistinoj venas al sia loko, kaj atendas inviton al la tablo. Se ili kondutas konvene ne proponante trudeme siajn servojn ne ebriiĝante — ni ne tuŝas ilin. Uzado de izolaj knabinetoj por malĉastado estas severe malpermesita. Depende de grado de restoracio kaj ĝia starloko — la prostituistinoj sin vestas diverse. En plibonaj restoracioj ili surmetas ĉapelojn, ĉe la flankaj stratoj ili portas kaptukojn. Straten la prostituistinoj same eliras laŭgrade. Pli beletaj kaj pli bone vestitaj iras ĉef-stratojn, pli simple vestitaj serĉas mallumon.

Nokta rifuĝejo: Sur la strato Rasstannaja estas nokta rifuĝejo por virinoj. Tre multaj prostituistinoj, ne havante konstantan loĝangulon ĉiutage iras ĉi-rifuĉejon. Tage ili dormas, kaj vespere eliras straten. Se iu el la rifuĝejaninoj malsaniĝas — la ceteraj prostituistinoj helpas ŝin. Ordinare kelkaj prostituistinoj “kreditas“ kamaradinon antaŭe taksinte ŝian havaĵon. Oni taksas ŝian palton je 40 rubloj, kaj provizas la malprosperulinon per manĝaĵo kaj mono je ĉi-sumo. Post elĉerpiĝo de kredito je palto, la palto estas vendata, kaj la kredito estas daŭrigata je kosto de ŝuoj kaj de cetera vesto. Ne malofte en la rifuĝejo estas renkonteblaj virinoj, ne havantaj kion survesti por eliri eksteren. Ĝis kiam oni ne helpos ŝin — ŝi loĝas tie senelire.

Kiel lukti kontraŭ prostituado? Mi opinias, ke komparadi prostituistinojn kun socie-danĝera elemento estas dube praktika afero kaj apenaŭ ebla. Se ni ekzilados prostituistinojn, ni tiamaniere liberigos lokojn por novaj. Krome ĉu estas utile purigadi unu urbon de prostituistinoj por plenigadi per ili aliajn loĝatajn lokojn? La lukto estas plenumenda tute aliel. Ĉiokaze necesas ne devigo aŭ ekzilo sed kulturkleriga agado kaj plibonigo de l' socia stato de virinoj.

Strangas la lasta rimarko pri plibonigo de socia stato de virinoj en Sovetio. Ja la virino ĉe ni estas plene protektata en ĉiuj rilatoj. Legu almenaŭ: Senn. n-o 25 “Socia asekuro en USSR“; Senn. n-o 1 (53) “Kiu devas eduki infanojn?“ K-do *Ŝugalskij* forgesas, ke la ĉefa kaŭzo de kontraŭvola sed deviga korpa sinvendado kaj de morala memmortigo de virinoj estas senlaboreco kaj ties ido — la malsato.

SAT-ano.

¹) Laŭregule en hoteloj rajtas nokti nur alveturintoj, — ne lokaj loĝantoj.

≡ RADIO ≡

Kongreso de Radio-Amatoroj en Sovetio

En januaro de 1926 en Moskvo estas projektata tutsovetia kongreso de Radio-amatoroj. La Asocio de radio-amatoroj, kiu simpatie rilatas al Esperanto ĝenerale, decidis utiligi praktike Esperanton por larĝe informi per ĝi pri la kongreso kaj inviti alilandajn societojn de laboristaj radio-amatoroj sendi siajn reprezentantojn por la kongreso.

Per tiu ĉi noto ni atentigas ĉiulandajn laboristajn radio-amatorojn, ke ili proponu al siaj societoj sendi reprezentantojn al la kongreso, dezirinde povantajn paroli esperantlingve. Moskvaj SAT-anoj priservos la alvenontajn kamaradojn per tradukado dum la tuta restado ilia en Moskvo.

Precipe tion atentu kamaradoj el Germanio, kiuj jam havas Radio-asocion (klubon) laboristan. Ilia alveno al la kongreso helpus al ni plifortigi la varbadon inter radio-amatoroj.

Eble necesas noti, ke la nomita Tutsovetia Asocio de Radio-amatoroj jam nun ne rifuzas uzi Esperanton: eĉ ĝia surstrata ŝildo estas krom ruslingva, ankaŭ esperantlingva.

Interesiĝantoj sin turnu rekte al la asocio (O-vo Druzej Radio, Moskvo, Nikolskaja), skribante esperantlingve, sed nepre indikante, ke la letero estas redaktita en Esperanto.

G. D.

Radio dum laborista demonstrado

Dum la laborista demonstrado okaze de la oka datreveno de la oktobra revolucio, okazinta en Moskvo la 7. novembro estis bone priservata de radiotelefono.

Sur la maŭzoleo de Lenin, sur Ruĝa Placo, kie ordinare staras la politikaj ĉefoj kaj gvidantoj dum demonstrado, estis muntita la megafono, akceptinta ĉiujn sonojn de la demonstrado kaj transdoninta ilin al la centra radiotelefona stacio (je la nomo de Komintern). La lasta disaŭdigis ilin tra la tuta lando.

Speciale en Moskvo estis sur multaj placoj muntitaj laŭtparoliloj, krome laŭtparoliloj estis muntitaj sur aŭtomobiloj, veturintaj kune kun la taĉmentoj de la demonstrantoj. Kaj jen la salutkrioj, la muzikludo, la paroladoj, okazintaj sur la Ruĝa Placo, estis dum la tuta tempo laŭte reproduktataj tra la tuta urbo, samkiel per radio-akceptiloj ili estis aŭdeblaj en la tuta lando. Do, estinte je 1000 kilometroj de Moskvo, oni povis tiamaniere kvazaŭ ĉeesti la moskvan demonstradon.

Antaŭvespere similmaniere tra la tuta lando estis disaŭdigata la solena kunsido de moskva Soveto.

G. D.

La unua Radioekspozicio

La 22.—28. oktobro la loka grupo Dresden de la Lab. Radioklubo aranĝis la unuan Radioekspozicion en la popoldomo, kie ankaŭ nia lingvo profitis helpe de la ĥemnitzaj gek.-doj. Ĉiujn, kiuj trovas intereson, mi petas akompani min tra la ekspoziciejo. Ĉe la enirejo ni ekvidas la memfaritajn ricevilojn kaj ties erojn de la klubanoj; de la plej simpla detektoraparato ĝis la plej bonaj kaj vere artefaritaj lampricevilegoj. Apude, la Lab. Radioklubo tre dankinde disponis al la Lab. Esp.-istoj sufiĉe grandan propagandejon. Mezeŭropa karto, montrante la sendstaciojn pendis je la muro, apude div. afiŝoj ekz. la internacia Radio signo: Verda stelo kun ruĝo fulmo, la semajna esp. Radioprogramo, la nombroj de la esp. paroladoj kaj kursoj per Radio la nomoj de la Radiogazetoj, kiuj apogas E., la rezolucio de la I. Radio-amatorkongreso Paris. Inter la afiŝoj pendis multege da il. P. K. fremdlandaj; sur la tablo kuŝis Radiogazetoj el Usono, Argentino, Svedio, Belgio, Aŭstrio, Irlando, Anglio, Italio, Nederlando, Hungario kaj Germanio.

Bedaŭre, nur du propagandadis daŭre, disdoninte pli ol mil da flugfolioj.

Nun, pli ol 2600 personoj vizitis la ekspozicion, kaj multaj ekinteresis pri Esp-o.

Dankon ankaŭ ĉi-loke al la ĥemnitzaj Lab. Esp. grupo kaj Lab. Rad. klubo por la kunhelpo. Subskr. *A.*, trad. *Mfo.*

Sciiĝoj el Britio

1. *Profito el ŝtatentrepreno.* Dum 1912 ĝis 1925 la ŝtatpoŝtservo Brita donis profiton al la kanceliero je £ 44 000 000. La poŝtlaboristoj petas pli bonan salajron sed kredeble la kapitalistoj pli sukcese petos malaltigon de tarifo.

2. La firmao de J. P. Coats & Ko. — la fama kotonfadena trusto — ricevis en jaro ĵus finita profitojn £ 3 655 699. Danke al monopolo tiu familio enhavis 8 milionulojn.

3. Jen la statistiko pri koopertivo Brita en jaro 1924:

Anoj	4662795	(+ en 1924 100000)
Vendoj £	176561602	(+ en 1924 £ 10000000)
Salajroj „	17777315	(+ en 1924 „ 500000)

Amikaj leteroj

2. Pri kelkaj sciencukaj deklaroj

Mia unua letero venigis al mi riproĉojn, nome — kial mi parolis en ĝi malŝate pri scienculoj kaj kial mi tuŝis, ataketis Idon.

Eble mi kulpas, eble mi ne devis tuŝi scienculojn, ankaŭ Idon. Sed mi estas devigita refoje tion fari, ĉar estus granda peko malatenti tion, kion diras scienculoj mem.

Inter la membroj de Sovetia Scienc-Akademio estas lingvisto N. Marr, kiu lastatempe sufiĉe ofte pritraktas la temojn pri lingvo internacia.

Li sin malkaŝe konfesas adepto ne nur de lingvo internacia, sed eĉ de lingvo universala:

„Ĉiutage kreskas la bezono de homaro pri komuna lingvo, pri unu komuna mondlingvo . . .

La nova scienco pri homa parolo ne povas pasive rilati al tiu, de ĝi mem fiksata teoria tezo, ke la homaro evoluas de multlingveco al unulingveco . . .

La estonta unueca, universe esprimpova, lingvo — estas senevita postulo de la estonta senklasa kaj sennacieca unueca komunhoma socio."

Vi vidas eĉ, ke li rekonas la historian seneviton de unu komuna lingvo. Tial estas precipe interese aŭdi lian opinion pri la vojoj, per kiuj la homaro venos al tiu ĉi unulingveco. Evidentiĝas, ke N. Marr samopinias kun ni, ke neniu el lingvoj naturaj povas fariĝi tiu estonta komuna mondlingvo (mi citas el lia artikolo en gazeto "Ogonjok", kaj el lia broŝuro "La ĉefaj atingoj de jafeta teorio":

„Apartaj lingvoj, kiom ajn ili estu imperialisme disvastigataj, neniam fariĝos tiu estonta unueca lingvo. Falis ĉiuj antaŭe estintaj mondlingvoj, falos ankaŭ ĉiuj nun florantaj aŭ proksimiĝantaj al plena disfloro, grandaj kaj malgrandaj, laŭ la nombro da parolantaj en ili homamasoj, lingvoj, sendepende ĉu ili estas kreaĵoj de superaj soci-tavoloj, ĉu pli potencaj produktaĵoj de la amasoj mem."

Evidentiĝas ankaŭ, ke la akademiano rekonas certagradan artefaritecon de la estonta mondlingvo:

„Konceptinte la bezonon (pri mondlingvo) kaj ekposedinte la sciencan teknikon de lingvo-estiĝo kaj de lingvo-evoluo, la homaro celos, se ne krei sendepende tian perfektan unuecan lingvon de l' homaro, do akceli plirapidigon kaj ĝustan evoluvojon en la procedo de la samdirekta senevita kreado de amasoj en la ekzistantaj lingvoj mem".

Se estas tiel, se la homa prudento devas enmiksiĝi en la kreiĝo-procedon de mondlingvo, kion do konkrete faras tiurilate la scienco, tiu koncentraĵo de homa mensagado, de homa prudento?

„La scienco tiurilate donas al ni neniun certan respondon, krom ke nur iufoje oni proponas reveni al latina lingvo" — — malĝoje respondas la scienculo N. Marr mem!

Eble, mia riproĉema leganto, por vi nun estas ankoraŭ pli klara tiu abismo inter scienculoj kaj vastaj laborulaj amasoj, kiun mi montris en mia antaŭa letero? Se ne tute, do permesu citi ankoraŭ paron da linioj el la sama aŭtoro:

„La vivo certe ne atendas kaj aperas diversaj surogatoj, simile al Esperanto, Ido, ktp."

Pardonu, leganto — ne mi tuŝas, ne mi ataketas Idon! La akademiano, la scienculo-lingvisto konsideras la "science-perfektigitan" sama surogato, kiel Esperanto . . .

Ke la akademiano nomas surogato ankaŭ Esperanton — ni ne ofendiĝas, ĉu jes? Ni ja ne pretendas kaj ne asertas "sciencecon" en nia lingvo, ni zorgas kaj celas nur, ke nia lingvo servu al niaj bezonoj, ke nian lingvon uzu la amasoj, ĉar ĝuste dum la amasa uzado efektiviĝas la kreoprocedo de l' estonta mondlingvo, ĉar ĝuste per tiu vojo de la amasa lingvo-uzado ni akcelas la senevitan historian procedon.

Kial gravas tiu lingvouzado — tion montras alia scienculo, germaniano Karl Vossler. Sed, por ne tro longigi la hodiaŭan skribaĵon, permesu reveni al li en la proksimfoja letero.

Mi ne dezirus fini ĉi leteron, ne dirinte kelkajn vortojn pri la afero persona: ŝajnas al mi, ke ne plu necesas kaŝi sin per pseŭdonomo, des pli formita el hazarda geografia nomo . . . Ja estas pli simple, kaj eble ankaŭ pli sincere, pli honeste subskribi ĉiam senkaŝe per la pli esprimkapabla sia propra nomo —

VOLDETERO.

Urboj sub akvo

Ŝipestro de Kaspia komercŝiparo k-do Ataev, kondukante vaporŝipon el Persio en Baku'on, ŝanĝis ordinaran kurson kaj laŭiris la finiĝon de Ŝiĥovaja terlongo. La profundmezurilo donadis eksterordinarajn montrojn: profundo ĉiam kaj tre ŝanĝiĝis farante impresojn de saltoj.

Okazis, ke vaporŝipo superiris urbon nun enmarigitan en akvoj de Kaspio. En sufiĉe malprofundaj lokoj estis klare videblaj stratoj de urbo de azia arĥitekturo.

Kiel rakontas ĉi-tieaj fiŝkaptistoj, similaj subakvaj urboj renkontiĝas ankaŭ en aliaj lokoj de kaspia maro. Dum senbrua vetero suna oni povas vidi restaĵojn de urbo, kiu troviĝas apud "banka" (malprofundo ŝtona) de Ignatjev. Antikva nomo de ĉi-urbo estas Ĥarabaŝeger. Sur marfundo ĝis nun konserviĝis ŝosea vojo, kiu komenciĝas ĉe Baku'a fortikaĵo, poste iras sub akvo al Bailov'a promontaro, denove superteriĝas kaj apud Ŝiĥovaja vilaĝo surfundiĝas en kaspia maro.

Ĉi-tiea sciencularo opinias, ke urboj submariĝis pro granda tertremo okazinta antaŭ pluraj jarcentoj.

El "Izvestija" (n-o 247, okt.) elrusigis *Andreo Sidorov* (5458), Rostov s. Don.

For, multepezaj katenoj

Sur la piedoj de proletaj amasoj pendas katenoj de l' diverslingveco.

Kiam antaŭ nelonge en Sovet-Unio gastis la unuaj laboristaj delegacioj el Germanio kaj Svedio, en la raportoj de ĉiuj sovetaj gazetoj tre ofte oni povis legi pri tio, kiel en diversaj fabrikoj, uzinoj — renkontiĝis la fratoj laŭ klasaj celo kaj batalo . . . Belega, neforgesebla, historia — momento de l' renkontiĝo, pri kiu ĉiuj klaskonsciaj laboristoj revis jam dum kelkaj jaroj.

Kaj nun, fin-fine, ni renkontiĝis . . .

Ni havas multon, por demandi unu la alian.

Ni havas multon, por rakonti unu al la alia.

Sed la katenoj . . . tradukantoj ne povas disrompi ilin!

La plej bonan kampon por disvastiĝo kaj apliko de Esp-o ni havas ĉi-tie. Flanke de registaro, de sindikatoj, de partiaj institucioj k. a. ni renkontas kunsenton kaj tre ofte aktivan subtenon.

Kaj tamen, laboristaj amasoj ankoraŭ tro malmulte konas kaj komprenas nian movadon.

Rigardu geografian karton. Multaj urbetoj kaj vilaĝoj, Kaj multaj el ili tute ne havas esperantistojn . . . Aliaj havas nur po unu — du SAT-anojn.

Ĉe ni ĉiu fabriko, uzino, laborejo havas sian murgazeton. Ĝin kreas laboristoj, kaj ĝi respegulas ilian vivon. Do, se ĉiu murgazeto havas anguleton de eksterlandaj komunikoj, se ĝi havos kelkajn eksterlandajn laboristajn korespondantojn, ĉu tio ne estos bona sukceso en nia fronto — per kaj por esperanta?

En Kievo ĉe gazeto de laborista junularo "Juna Proleto" ĉi-somere ni havis viglan interŝanĝon kun laboristoj de multaj landoj. Iliaj leteroj estis presitaj en "J. Pr." kaj tre ekinteresis kievajn laboristojn.

Kiel oni jam scias, multe al ni helpis k-doj Esp-istoj delegitoj. La leteroj de eksterlandaj k-doj dume ludu ankaŭ la rolon de tiuj delegitoj . . .

Do, SAT-anoj, sendu al niaj laboristoj postulojn, por ke ili en la plej proksima tempo disrompu la multepezajn katenojn . . .

Niaj multenombraj sekvontaj renkontiĝoj estu sen tradukanto. *B. Egers (4544).*

KRONIKO

Jugoslavio

Split. Ĉi-tiea Esp. Klubo malfermis kurson por geurbanoj, sed ĉi-jare enskribiĝis nur gelaboristoj.

Estonte, ke ne estas eble aparte gvidi la kurson por gelaboristoj nek fondi iun-ajn lab. societon nek SAT-grupon, ni estas devigataj kunlabori kun LEA, kiu tamen konsistas el 80% de laboristaro.

La kurso estas gvidata por 40 enskribiĝintoj de nia fervora k-do M. A., kiu samtempe edukas ilin sennaciece.

Ĉi-jare ŝajnas konspiro kontraŭ nia movado. Ne sufiĉis multnombraj atakoj kontraŭ esp. movado parte de policistaro kaj ĝendarmoj, sed ĉi-jare oni malpermesis al ni gvidi la kurson en ŝtataj ejoj dediĉitaj por popolklerigado.

La laboristaro estas ĉiuflanke ege persekutata. Multaj k-doj estas enkarcerigitaj, kaj inter ili troviĝos ankaŭ esp-istoj kaj SAT-anoj; sed ankaŭ multaj forkuris trans la "landlimo" pro terura persekutado kaj por eviti kondamnon de *20jara malliberejo.* *Adriatikuloj.*

Sovet-Unio

Dolinskaja. En la tago de la oka datreveno de oktobra revolucio dolinskaj SEU-anoj partoprenis ĝeneralan manifestadon sub sia propra standardo. Dum la mitingo sur la placo estis farita granda salutparolado en Esperanto kun la postsekva rusa traduko. La parolado treege ekinteresis la ĉeestintajn laboristojn kaj vilaĝanojn pri nia movado. Gvidinta la mitingon rajtigito de krivo-roga distrikta partia komitato promesis propagandi Esperanton inter la partiaj rondoj, de urbo Krivoj Rog.

En la sama tago aperis kvina numero de murgazeto "Esperanto".

Kievo. La 6. novembro en bibliotekejo de Instruista Sindikato k-do Egers raportis pri Esperanto. Sekve de l' raporto nova grupo ŝajnas esti fondota.

La 7., 8. kaj 9. novembro tra la stratoj oni disdonis kvin mil propagandilojn kun adreso de lokaj ŝtataj Esperanto-kursoj. *728*

Kojdanovo. Rajona (subdistrikta) komitato de kom. junularo organizis specialan komisionon por interligo kun eksterlandaj organizajoj de junularo. En siaj interrilatoj kun eksterlando komisiono estos uzanta nun internacian lingvon, kiun jam lernas multaj komitatanoj.

Ĉiuj eksterlandaj organizaĵoj de komjunularo estas petataj kun ili kunligiĝi per sendado de priskriboj pri sia vivo kaj laboro. Skribu laŭ adreso: Sovet-Unio, Blankrusio, Kojdanovo — apud *Minsk*, rajkom. komsomola.

Komisiono al ĉiuj nepre respondos kaj tiam kunligo de junuloj-samcelanoj estos starigita. *P. Kirjuŝin*

Kozelsko, Kaluja gub. En loka Kom-Prof-Klubo malfermiĝis nova kurso kun 35 partoprenantoj laŭ rekta metodo. Jam dum la unua leciono gelernantoj sukcese kantis la rekantaĵon de "Internacionalo", kio tre inspiris ilin.

A. Istratov, 3583

Tra la historia Limo

Sokolov

(Ekonomia kaj politika situacio de Mez-Azio en estinto kaj estanto.)

(Fino.)

En pli longtempa parto de jaro forestas atmosferaj akvaj fundajoj kaj potenco de fundaĵoj, meze de l' jaro estas malpli ol en Ŝaharo, sed meza, jara temperaturo estas pli alta, ol en ĝi. Sen farata akvumo nenio kreskas, profitdona tero de Mez-Azio nenion kreskigas. Akvumado kaj akvo — fundamento de mastrumado en lando. Kie estas akvo — tie belega, preskaŭ tropika kreskaĵo, tie vivo fontanas, tie disvolviĝanta agrikulturo, sed apude — senborda seka stepo aŭ dezerto. Akvigaj konstruaĵoj — tia fundamento de agrikulturo, — estis rompitaj dum batalo de jaro 14—21. Tial — ĝis batalo estis 4 600 000 desjatinoj (1 desjatino = 1,09 da hektaroj) akumite, ĝis regna dislimigo — 3 500 000, post ĝi — 4 600 000, kaj fininte akvumadojn, konstruaĵoj farataj nuntempe (almeto en novan kuŝejon riveron Amu-Darjio [Oxus], kaj aliaj konstruaĵoj), akvumita areo pligrandiĝos ĝis 7 500 000 d., t. e. preskaŭ duoble ol antaŭe. En Mez-Azio loĝas nur 10 000 000 homoj. Oni estas — uzbekoj, kirgizoj, turkmenoj, araboj, taĝikoj, persoj, hindoj, ĉinoj, nigra-kirkizoj kaj eŭropanoj. Ĉiuj loĝas en oazoj inter montspinoj kaj dezertoj, kaj estas precipe kamparanoj. Inter respublikoj, fariĝintaj laŭ rezulto de nacilimigo, loĝantaro dividiĝas proksimume tiel:

	Uzbekistan	Karakigizstan[1])
en urboj	10%	23%
en vilaĝoj	81%	77%

	Turkmenstan	Kirgizio	Taĝikistan
en urboj	12%	15%	5%
en vilaĝoj	88%	85%	95%

Agrikulturo, tiamaniere, estas fundamenta produkta forto en ekonomio de Mez-Azio. Akvumado kaj varma klimato povebligas kreskigi altkulturajn kreskaĵojn, — kotonon papavon ktp., apudmontaj lokoj permesas senakvume kulturigi herbon. Montoj kaj valoj estas kovrataj de diversaj praarbaroj — de pistakaj, fruktoj kaj vinberejaj arbaroj naturaj — en sudo ĝis nordo sovaĝa pino kaj alpa kreskaĵo apud ĉeneĝa linio. Kotonaj plantejoj, fruktaj ĝardenoj kaj vinberejoj — jen kutima tipo de kamparaj mastraĵoj, sed ankaŭ grandan signifon por ekonomio havas brutedukado, multe disvolviĝanta en Mez-Azio. Oni bredas ŝafojn, kamelojn, ĉevalojn ktp. Mez-Azio, riĉe havanta utilajn mineralojn, distribuatajn en tuta lando, havas poveblecon poste plimultigi industrian produktadon kaj tie kaj tien-ĉi komencatan en la nove formitaj respublikoj. Konstruado de novaj, valoraj por ekonomio fervojoj (Taŝkent—Aŭlic Ata—Piŝpek 1924), plibonigo de vojoj ĝenerale, kaj fortigo de interligo — aera komunikvojoj, radio, novaj fervojoj, donis poveblecon por granda komerca trafiko kaj plifortigis vivecan flueton por norma ekonomia vivo de Mez-Azio. La komercado estas unu — duoble pli forta ol en cara Azio. Revolucio por agrikulturo, anstataŭigo de antikvaj manieroj de terplugado per antaŭa mezazia ilo "omaĉ", per traktoro, ĝenerala agronoma helpo, ĉiutage pligrandiĝanta civilizada produktada forteco el loĝantoj, popoloj (universitatoj de Mez-Azio havas 50% enloĝantajn studentojn) sendube plimultigas riĉecon de produkta forto, respublikoj kaj donas bazon movigi industrion kaj agrikulturon de Mez-Azio antaŭen kaj antaŭen. Tiel, ŝtono post ŝtono konstruiĝas liberaj respublikoj, post estinta sklavigita per imperialisma oriento.

[1]) Lando de nigrokirgizoj valora laŭ kirgizlingvo nigra.

Minsk. Loka profesia ĵurnalo "profesia movado de Blankrusio", presita plejparte blankruslingve, apartigis specialan "internacian paĝon", kie regule aperas rusen aŭ blankrusen tradukitaj artikoloj, alvenintaj el eksterlando.

Redakcio ĉiam en piednotoj klarigas, ke ĉi artikoloj pri laborista movado en eksterlando, estas ricevitaj per Esperanto, kun helpo de fako de l' internacia laborista interligo de Blankrusia SEU-centra oficejo.

Slobodskoj. Antaŭ nelonge estis farita raporto per k-do Flejs pri la kunveno de loka organizaĵo "I. R. H.". "Internacia Ruĝa Helpo kaj Esperanto". Nun tie-ĉi funkcias kursoj de Esperanto nur el anoj de I. R. H. Deziras ellerni Esperanton pli ol 300 k-doj. *E.*

Smolensk. Antaŭ la milito en Smolensk ekzistis bona esp. societo. Sed dum la milito esp. laboro en urbo tute forestis.

Nun la movado komenciĝas pliviglîĝi. En Smolensk estas 4 membroj de SAT kaj 5 membroj de SEU, kiuj finfine traboris la ĉirkaŭantan mokemon. Unua rondeto estis fondita ĉe loka universitato.

Post alveturo de l' ĉeĥo-slovaka laborista delegacio, kiam lokaj esperantistoj estis tradukantoj inter delegitaro kaj smolenska laboristaro, la gubernia profunuiĝa konsilantaro decidis helpi al ni. Estas fonditaj kvar rondetoj ĉe lab. kaj kom.-junulunuiĝa klubejo, en kiujn jam enskribiĝis pli ol 100 k-doj. Dum proksimaj tagoj la rondetoj komencos labori.

El loka gazeto estas presigitaj 4 pri-esperantaj artikoloj.

1. novembro estos organiza kunveno de l' smolenska esp-istaro, dum kiu oni intencas fondi lokajn grupojn de SEU kaj SAT.

Alilanda esp-istaro estas petata helpi al la renaskiĝanta movado, sendante leterojn pri ilia vivo por niaj rondetanoj laŭ la adreso: Sovet-Unio, Smolensk, Socialistiĉeskaja strato 3, redaktejo de l'gazeto "krasnoarmejskaja Pravda", al R. B. Nikolskij.

≡ RECENZEJO ≡

Libroj

Lernolibro de Esperanto por ruslingvanoj. Eldonejo: Госуаарственное изаательство Украины. Formato 20 × 12½ cm., 116 pĝ., Prezo 0,75 rubl.

Salutinda estas la eldono de tiu ĉi lernolibro. En dek lecionoj estas prezentata la tuta esp.-gramatiko kun la necesaj klarigoj. La lasta parto konsistas el vortaro esp.-rusa. En la sepa leciono oni citas SAT kaj ĝiajn organojn. Krom kelkaj preseraroj la libro estas bone kompilita. Preso kaj papero bonega.

Lernolibro de Esperanto por hungarlingvanoj. Eldonejo: *Magyarországi Eszperantista Munkások*, Márton-u. 28, *Budapest, IX.* Formato: 15×11 cm., 96 pĝ., Prezo ne montrita. Tiu ĉi lernolibro enhavas 12 lecionojn. La lasta parto enhavas tri kliŝojn el "Cours Rationel". Papero bona, preso malbona, ankaŭ div. preseraroj enŝteliĝis. En tiu lernolibro oni ne citas SAT, verŝajne pro certaj kaŭzoj.

Poŝkalendareto por Junaj Esperantistoj 1925: Kompilis Rudolf Pivl, Trautenau. Eldonis: Tutmonda Esperanto-Asocio Junulara, Leipzig-Möckern, Wedelstr. 17, Formato: 8 × 12 cm., 72 pĝ., prezo 0,50 fr. svis.

Kleine Leergang van Esperanto. Tiu ĉi lernolibreto estas por flamandlingvanoj. Eldonejo: *"La Verda Stelo"*, Leemputstraat 11, *Antwerpen.* Formato: 14½ × 11 cm., 32 pĝ. Prezo 0,50 fr b. *Rolo*

А. Иодко, Рабочий класс у международный язык. (A. Jodko, Laborista klaso kaj la lingvo internacia). 2a eldono de "La Nova Epoko", Moskvo, 1925. 17×24,5 cm. 28 pĝ. Pr.: 15 kop.

Ke la broŝuro aperas duaeldone (3—7-a miloj), tio jam atestas ĝian kvaliton. Marksisme la libreto pruvas neceson de lingvo internacia (la ĉapitro "Diverslingveco", „Deveno de lingvo", "Revolucio en lingvo"), skizas mallonge historion de Esperanto, ĝian disvastiĝon kaj aplikadon kaj en la konkluda ĉapitro trafe el marksista vidpunkto respondas al kontraŭuloj de lingvo internacia.

La broŝuro ne bezonas specialan rekomendon: ĝi estas jam bone provita kaj vaste uzata propagandilo por Esperanto en Sovetio. *Godeo.*

Ив Лидин, Основа языка Эсперанто (Iv. Lidin. Bazleĝoj de la lingvo Esperanto). Lernlibro por ruslingvanoj. Eld. "La Nova Epoko", Moskvo, 1925. 9,5×14 cm. 64 pĝ. Prezo: 10 kop. (G. M. 0,20).

Fine sovetiaj k-doj sukcesis aperigi malkaran, sed bonan lernlibron de Esperanto. Vere ĝi prezentas nur la strukturon de nia lingvo, ekzerca materialo ne estas tre multa en ĝi, sed la celo de l' libreto estas ĝuste lernigi la strukturon de la lingvo. Al tiu celo estas adaptita la tuta ĝia materialo. La aŭtoro, redaktinto de sufiĉe konata "Esperanto-Hejme" (gazeto-lernlibro por rusoj), en sia lernlibro uzis la metodon lernigi nekonatajon per konatajo. Kiel ekzercoj por la unua legado estas donitaj komence propraj nomoj, vaste konataj en Sovetio (Lenin, Trockij, Lunaĉarskij, Kalinin, Esperanto), poste vortoj samsonaj kaj samsignifaj por ruslingvano (komunismo, fabriko, telefono, demokrato, afiŝo ktp.) — legante kaj tuj komprenante ilin, oni pli facile lernas la prononcadon. Same ĉiuj aliaj ekzercoj estas kompilitaj el vortoj tuje kompreneblaj por ruso (revolucia katastrofo, telegrafa kontoro, proletaria kinematografo, en cara Rusio mi estis politika arestato ktp.); tiamaniere la tuta atento de la lernanto estas koncentrigata ne sur lernado de novaj, fremdaj por li vortoj kun samtempa lernado de gramatikaj formoj, sed nure sur lernado de gramatiko per jam konataj aŭ facile rekoneblaj vortoj.

Grava merito de la lernlibro estas tiu, ke ĝi estas uzebla eĉ por nesciantaj rusan gramatikon; la tuta gramatiko de Esperanto estas klarigata de la aŭtoro sen helpo de gramatikaj terminoj.

Mankas loko recenzi la libreton pli detale, noti aparte ankaŭ ĉiam preseraron aŭ mankon (ekz. la alfabeto estas donita nur laŭ la literordo de ruslingva alfabeto kaj la esp-a literordo tute ne estas donita). Tiuj mankoj estas forigeblaj en la dua eldono. Kaj pli rapidan aperon de la dua eldono, eĉ konsiderante, ke la unua aperis en 10000 ekz., ni pli varme deziras al la aŭtoro kaj al la eldonejo.

Necesas atentigi pri la imitinda agmaniero de l' eldonejo rilate al SAT: sur la kovrilon de l' libreto estas presitaj anoncoj pri "Sennaciulo", "Sennacieca Revuo", "Petro", kaj en la fino de la libreto estas presita varbilo por SAT. *Godeo.*

Noveloj de *Henryk Sienkiewicz.* El la pola originalo tradukis *Lidja Zamenhof.* Eldonejo *Hirt* en Leipzig (Germ.). Formato 19×13 cm. 63 pĝ. Kartonita, prezo ne montrita. Volumo n-ro 16 de la kolekto titolita *"Internacia Mondliteraturo"*. *Henryk Sienkiewicz* (1846—1916) estas certe la plej fama el la polaj modernaj verkistoj pro siaj mirindaj ĉefverkoj ĉiulingve tradukitaj. Kiu ne legis *"Per la fajro kaj glavo"*, aŭ *"Quo vadis?"*. Tiu libreto plaĉe prezentita enhavas kvin diversajn novelojn. — *"Lux in tenebris lucet"* estas malĝojiga priskribo pri vivo de artisto, freneza post morto de kara edzino. — *"La maljuna servisto"* estas bonega karakterizado de persono. — *"Dioklo"* montras al ni junan atenanon el antikva tempo, kiu volas ekkoni la plej altan veron, ĝin serĉas tutan vivon, kaj, ne trovinte, alvokas savantan morton! — *"Estu benita"*, hinda legendo, estas bela simbolo. Fine *"Anĝelo"* korpremas pro la kompatinda sorto de la dolĉa Marinjo: paŝo post paŝo, emocie, oni sekvas la tideman etulinon ĝis la kruela, terure abomena fino. Danka estu la Esperantistaro al la filino de la *Karmemora Majstro,* pro tiu pliriĉigo de nia literaturo. *Frida*

Gazetoj

Lansbury's Labour Weekly: (n-o 33) "Pri la esp.-movado en Anglio kaj pri SAT de: Mark Starr"; *Daily Herald,* (8. 10. 25), London. "Alvoko de Int. Transport-Federacio per Esper: anto"; *The Assurance Agent's Chronicle* (41)e "Enhavas la 16-an esp-lecionon"; *S. E. U. dl Tutukrainio* (23. 8. 25), Ĥarkov: "Alvoko a delegitaro de la intern. Eduklaborista konferenco"; *Auckland Labour News* (1. 9. 25): "Raporto pri Ĥinio, el la Bulteno de Int. lab. Ofic." "La blanka Teroro de Vl. Kuzjmic, Kremenĉug Trad. E. H. Parker el 'Svenska Arbetar-Esperantisten' G. Johansson"; *Mitteilungsblatt der Intern. Transportarbeiter-Federation* (n-o 10), Amsterdam: "La angla sindikata kongr. kaj Esp. en la finnlandaj lernejoj", "Esp. en la Praktiko de E. Erikson", "Maxim Gorki pri Esp. (Svenska Arb.-Esp.)", "La neceseco de helpa lingvo, de G. Pietsch"; *Le Semeur de Normandie* (10. 8. 25), Rouen: "Propaganda artik. per Esp. de E. Lanty": *Mannheimer Arbeiter-Zeitung* (21.9.25), el sveda esp.-letero: "Batalo de la sveda soc.-dem. registaro", *Amalgamated Engineering Union* (n-o 63), London: "Pri la akcepto de Esp. de la T. U. C. kaj enhavas Esp.-lecionon"; *Mys'l Wolna* (n-o 8—9), Warszawa: "Artikolo pri Esp. de Edward Wiesenfeld"; *Svenska Arbetar Esperantisten* (sept.): "Raportas pri la SAT-kongreso en Wien": *The Post* (n-o 300), 17. 10. 25, London: "Intern. Esp.-film-propagando" trad. el S-ulo F. M. Williams; *Ruhr-Echo* (1. 10. 25), Essen: "Pri lab.-esp-kongreso en Westfalio"; *Drapeau Rouge:* "Radio-parolado el Moskvo" (S.25), "Noto pri Esp.-kurso de Popov-stacio, Moskvo"; *Mannheimer Arbeiter-Zeitung* (1. 10. 25): "Kiam mi estis azeno" (Sen. Rev. de Remers; *Daily Herald* (15. 10. 25), London: "Raportas angle kaj esperante, pri la unua SAT-kongreso en Britio, Manchester"; *Sendiulo* (8. 10. 25), Moskvo: "Religiaj parazitoj en Polio" (S. 39, trad. 3756. *Raboĉij Kraj* n-o 239, (Voznesensk) "Narkompoĉtel kaj Esperanto" n-o 240, "Oficiala lingvo de laboro". *"Putj Prosevŝĉenia"* (Ĥarkov), n-o 10. *"Laborista edukado en Anglio"* (S. R. n-o 11 [23]).

Atentu!

Ni sciigas al niaj korespondantoj, ke ili nenion sendu al nia sideja adreso, ĉar ĝi estas okupita de la faŝistoj. *Iu el Milano.*

©©©©©©©©©©©©©©©©©©

DEZIRANTE RICEVI RESPONDON VI NENIAM FORGESU ENMETI RESP.-AFRANKON

PRESEJO: UNS-PRODUKTIVGENOSSENSCHAFT, LEIPZIG (GERMANIO)